Acitretine bij psoriasis

Capsules bij de maaltijd, met strenge regels rond zwangerschap

Het doel van deze folder

Deze folder is voor mensen met psoriasis die starten met acitretine, en voor ouders van kinderen die dit medicijn krijgen. Je leest wat het medicijn doet, hoe je het gebruikt, welke regels gelden voor zwangerschap, alcohol en bloed geven, en waar je zelf op let.

Wat is acitretine en hoe werkt het?

Acitretine is afgeleid van vitamine A. Het zorgt dat de opperhuid zich weer gewoner vernieuwt en minder verhoornt. Ook remt het de ontsteking. Acitretine lijkt de afweer niet te verzwakken. Het werkt in het hele lichaam.

Acitretine geneest psoriasis niet. Het remt de psoriasis zolang je het gebruikt.

Waarom krijg je dit medicijn?

Je hebt psoriasis die met smeren niet genoeg rustig wordt. Acitretine is voor psoriasis geregistreerd. Als enig medicijn is het meestal niet de eerste keus. Het kan samen met lichttherapie.

Acitretine kan ernstige aangeboren afwijkingen geven, ook nog tot 3 jaar na het stoppen. Vrouwen die zwanger kunnen worden, krijgen het daarom in principe niet. Krijg je het toch, dan gelden strenge regels.

Hoe gebruik je het?

- **Vorm:** capsules van 10 of 25 mg.
- **Wanneer:** neem de capsules in tijdens een maaltijd, elke dag op hetzelfde tijdstip.
- **Dosis:** je begint meestal met 25 tot 30 mg per dag, 2 tot 4 weken lang. Daarna past je arts de dosis aan. Meestal is dat 25 tot 50 mg per dag.
- **Bewaren:** zoals in de bijsluiter staat.
- **Alleen voor jou:** geef je capsules nooit aan een ander. Breng wat over is terug naar de apotheek.
- **Vergeten:** neem nooit een dubbele dosis om een vergeten dosis in te halen. Twijfel je, vraag het je apotheek of arts.

Reizen

Neem acitretine mee in de handbagage, met een Engelstalig medicijnpaspoort van de apotheek. Ga minimaal 2 tot 3 maanden voor vertrek naar een reizigersvaccinatiebureau, zoals de GGD, en vertel dat je acitretine gebruikt. Gebruik geen doxycycline tegen malaria. Kun je zwanger worden? Plan dan je zwangerschapstest en recept rond de reis.

Wanneer merk je effect en hoe lang gebruik je het?

Het volle effect zie je meestal na 2 tot 3 maanden. Na ongeveer 12 weken bespreek je met je arts of het genoeg helpt. Helpt het nog niet genoeg, dan past je arts soms de dosis aan en kijkt uiterlijk na 24 weken opnieuw. Bij psoriasis gebruik je acitretine meestal tot je huid (bijna) schoon is. Stop niet zelf. Blijf naast dit medicijn elke dag een vettende crème smeren.

Onderzoek vooraf en controles

Voor de start

- Je arts vraagt naar je gezondheid, je medicijnen, alcoholgebruik, diabetes, somberheid, ook van vroeger, een kinderwens en klachten van botten, rug of gewrichten.
- Bloedonderzoek naar je bloedcellen, je lever, je nieren en de vetten in je bloed. Kom hiervoor bij voorkeur nuchter.
- Heb je klachten van je botten of rug, dan kan een röntgenfoto volgen.
- Kun je zwanger worden? Dan doe je een zwangerschapstest.

Tijdens de behandeling

- Bloedonderzoek naar je bloedcellen en je lever: de eerste 3 maanden elke 4 weken, daarna elke 6 maanden.
- De vetten in je bloed: na 4 weken en na 3 maanden. Daarna alleen als dat nodig is.
- Bij een hoger risico, zoals bij diabetes, overgewicht of hoge vetten, worden je lever en

vetten daarna meestal elke 3 maanden gecontroleerd.
- Bij heel hoge vetten in je bloed (triglyceriden boven 9 mmol/l) start je niet met acitretine of stop je ermee. Stijgen je leverwaarden sterk, dan stop je ook.
- Heb je diabetes? Controleer je bloedsuiker in het begin dan vaker, zelf of via je huisarts. Je arts laat het je huisarts weten.
- Je hebt meestal een afspraak met je arts na 4 weken, na 12 weken en daarna elke 6 maanden. Je arts vraagt dan naar klachten van je rug en gewrichten, naar je zicht in het donker en naar je stemming.

Bijwerkingen

Zeer vaak betekent bij meer dan 1 op de 10 mensen, vaak bij 1 tot 10 op de 100 mensen en soms bij 1 tot 10 op de 1000 mensen.

Zeer vaak

- Een droge huid, droge ogen, neus en mond, droge en ontstoken lippen en een bloedneus.
- Jeuk, dorst en schilferende handpalmen en voetzolen.
- Haaruitval. Je haar groeit weer als je stopt.
- Contactlenzen die slecht te verdragen zijn.
- Hogere vetten (triglyceriden en cholesterol), leverwaarden en urinezuur in het bloed.

Vaak

- Een ontstoken mond of klachten van maag en darmen.
- Een kwetsbare of plakkerige huid en problemen met de nagels.
- Hoofdpijn en pijn in gewrichten of spieren.

Soms

- Wazig zien of duizeligheid.
- Een huid die gevoeliger is voor zon.
- Een ontsteking van de lever.

Belangrijk om te weten

- Je kunt minder goed zien in het donker. Bij enkele mensen bleef dat na het stoppen. Rijd voorzichtig in het donker en in tunnels.
- Bij heel hoge vetten in het bloed kan een ontsteking van de alvleesklier ontstaan.
- Bij langdurig gebruik kunnen de botten veranderen, vooral bij kinderen.
- Je kunt somber of angstig worden of last krijgen van stemmingswisselingen. Vertel dat je arts.
- Samen met een antibioticum uit de groep tetracyclines kan de druk in het hoofd stijgen.

Wat je zelf vermijdt of meldt

- **Bloed geven:** geef geen bloed tijdens de behandeling en tot 3 jaar na het stoppen. Dit geldt voor iedereen.
- **Vitamine A:** neem geen extra vitamine A, ook niet in een vitaminepil, en geen andere middelen die op vitamine A lijken.
- **Medicijnen:** gebruik geen antibiotica uit de groep tetracyclines, zoals doxycycline en minocycline, en geen methotrexaat. Bij tabletten tegen schimmels en cholesterolverlagers let je arts op je lever en spieren. Vertel elke arts, tandarts en apotheker dat je acitretine gebruikt.
- **Alcohol:** drink weinig alcohol. Bij veel alcohol is acitretine niet geschikt. Minder alcohol en minder vet, suiker en zetmeel eten helpen om de vetten in je bloed laag te houden. Kun je zwanger worden? Dan drink je geen alcohol tot 2 maanden na het stoppen.
- **Zon:** vermijd veel zon en ga niet onder de zonnebank. Gebruik zonnebrandcrème met een hoge beschermingsfactor.
- **Droogte:** houd je huid en lippen soepel met een vettende crème of zalf. Bij droge ogen helpen kunsttranen.
- **Operaties:** voor een geplande operatie hoef je niet te stoppen.

Vaccinaties

Acitretine lijkt de afweer niet te verzwakken. Je kunt daarom gevaccineerd worden, ook met levende vaccins zoals de BMR-prik en gele koorts. Je hoeft er niet voor te stoppen. Voor de griepprik, de pneumokokkenprik, de coronaprik en de gordelroosprik gelden de gewone regels, bijvoorbeeld op basis van je leeftijd. Acitretine zelf is geen reden voor een extra prik of voor vergoeding ervan. Je huisgenoten mogen alle vaccinaties krijgen.

Zwangerschap en kinderwens

Acitretine wordt in je lichaam deels omgezet in een stof die zich ophoopt in vetweefsel en daar lang blijft. Daarom gelden strenge regels, tijdens de behandeling en tot 3 jaar na het stoppen. Wil je later nog een kind? Bespreek dat dan voor de start met je dermatoloog. Voor vrouwen zijn er andere behandelingen die beter passen.

Voor vrouwen die zwanger kunnen worden

Acitretine valt onder een zwangerschapspreventieprogramma. Je arts legt alles uit en je tekent dat je de uitleg hebt gekregen.

1. Je bent niet zwanger, je geeft geen borstvoeding en je wilt tot 3 jaar na het stoppen niet zwanger worden.
2. Je gebruikt 2 vormen van anticonceptie samen. Eén daarvan is een condoom of pessarium. De andere is bijvoorbeeld een spiraaltje, een implantaat of de pil. De minipil, een pil met alleen een lage dosis progestageen, werkt minder goed door acitretine en is niet geschikt.
3. Je begint minstens 1 maand voor de start met anticonceptie. Je gaat ermee door tijdens de behandeling en tot 3 jaar na het stoppen, ook als je niet ongesteld wordt of geen seks hebt.
4. Je begint met acitretine op de tweede of derde dag van je menstruatie.
5. Je doet een zwangerschapstest voor de start en elke maand tijdens de behandeling. Na het stoppen doe je 3 jaar lang elke 1 tot 3 maanden een test.
6. Je krijgt steeds een recept voor hoogstens 30 dagen. Je haalt het medicijn op binnen 7 dagen nadat je arts het heeft voorgeschreven.
7. Drink geen alcohol tijdens de behandeling en tot 2 maanden na het stoppen. Ook niet in eten, drinken of medicijnen. Door alcohol maakt je lichaam meer van de stof die lang blijft.
8. Word je toch zwanger, of denk je dat je zwanger bent? Stop dan direct met acitretine en neem direct contact op met je arts. Je wordt dan zo snel mogelijk verwezen naar een centrum dat het ongeboren kind onderzoekt.

Voor mannen

Mannen kunnen acitretine gebruiken. Het heeft geen bekend effect op de vruchtbaarheid. Er komen kleine sporen in het sperma. Het risico voor een ongeboren kind lijkt heel klein. Is je partner zwanger? Gebruik dan een condoom zolang je acitretine gebruikt.

Voor ouders: acitretine bij kinderen

De dermatoloog kan acitretine overwegen bij kinderen met bijzondere vormen van psoriasis: met veel pusbultjes (psoriasis pustulosa) of met een rode huid over bijna het hele lichaam (erytrodermie), en soms bij andere vormen. De dosis hangt af van het gewicht: 0,5 mg per kilo per dag, of lager als dat kan. De dermatoloog werkt het liefst samen met een kinderarts.

Bij kinderen is acitretine weinig onderzocht. Volgens de bijsluiter is het niet voor kinderen. Artsen gebruiken het dan buiten de bijsluiter, op basis van de richtlijn. Dat heet off-label.

De arts volgt bij elke controle de groei en de botten. Over het bloedonderzoek overlegt de dermatoloog met de kinderarts. Bij meisjes in de puberteit raadt de richtlijn acitretine zeer sterk af, omdat het aangeboren afwijkingen kan geven. Is het toch nodig, dan gelden de regels voor vrouwen die zwanger kunnen worden.

Neem contact op met je arts of verpleegkundige bij:

- een droge huid, droge lippen of droge ogen die erg hinderen
- pijn in je rug, botten of gewrichten
- slechter zien, vooral in het donker
- een nieuw medicijn, een kruidenmiddel of een vitaminepil
- een kinderwens, ook in de 3 jaar na het stoppen

Neem dezelfde dag contact op bij:

- hevige buikpijn
- hevige hoofdpijn met misselijkheid, braken of slechter zien
- een gele huid of gele ogen, of donkere urine
- somberheid of gedachten aan zelfdoding
- zwelling van je hele lichaam of snel aankomen in gewicht

Neem direct contact op bij:

- zwangerschap of een vermoeden daarvan, ook in de 3 jaar na het stoppen

Er is alles aan gedaan om ervoor te zorgen dat de informatie in deze folder juist is. Toch is niet elke behandeling geschikt of werkzaam voor iedereen. Je eigen arts kan je uitgebreider adviseren.

Samengesteld door dr. Annemie Galimont, dermatoloog, naar de NVDV-richtlijn Psoriasis, de conceptrichtlijn Screening en monitoring (NVDV, 2026), het Farmacotherapeutisch Kompas (2026), de productinformatie, de adviezen van de LCI en het LCR, en apotheek.nl. Uitgave: onlinedermatologie.nl, oktober 2026.